

щодо реалізації нових послуг та сервісів. Дуже важливо в таких умовах «не прогоріти», прагнути бути в авангарді передових технологій. Необхідно проводити оперативний аналіз всіх послуг, розроблених програм та проектів, що реалізуються.

Результат розрахунку маржинального доходу за ІТ-проектами (сервісами) – це інформація для прийняття управлінських рішень за певними проектами. Наведемо приклад прийняття таких рішень, що мають від’ємний маржинальний дохід: 1) виключення такого проекту з переліку послуг, що надаються; 2) підвищення ціни продажу на цей вид послуги (сервісу); 3) зниження або оптимізація структури собівартості; 4) зниження обсягів продажу до мінімально необхідного (у випадку, коли компанії важливо надання усього комплексу послуг); 5) визнання збитку за даним видом послуг (сервісів) у якості витрат на просування інших проектів; 6) підвищення ціни продажу на інші послуги (сервіси) – наприклад більш рентабельні.

Таким чином, ми визначили, що маржинальний аналіз має великий потенціал корисного та зручного інструменту для оперативного та ефективного управління ІТ-компанією. Методика маржинального аналізу універсальна та може застосовуватися практично в усіх сферах господарства. Її перевагами є її практичність, гнучкість, можливість використання в оперативному режимі для підтримання та підвищення конкурентоспроможності компанії.

ДІАГНОСТИКА КРИЗОВОГО СТАНУ ЯК МЕТОД ПРЕВЕНТИВНОГО ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ СУБ’ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Вербецька А.В.

Науковий керівник – *Власова О.Є., канд. екон. наук, доцент*

Кризова ситуація - переломний момент у функціонуванні будь-якої системи, в процесі якої вона піддається впливу ззовні і зсередини, що вимагає якісно нового реагування з боку цієї системи.

Кризові ситуації в діяльності підприємства знаходять своє кількісне та якісне вираження в обліковій та звітній документації. Великі обсяги та різноманітність облікових даних, а також ретроспективний характер звітності не сприяють своєчасному виявленню кризових явищ. Оцінювання погіршення фінансового стану можна здійснити застосовуючи сучасну методологію аналізу. А тому розроблення методики превентивного оцінювання фінансового стану суб’єкта господарювання набуває особливої актуальності.

Здійснення діагностики кризового стану передбачає вирішення наступних завдань, зміст яких відображає її приналежність до реактивного управління: оцінка масштабності кризи; вивчення причин його виникнення по бізнес-процесам для виділення точок розриву життєвого циклу організації; вибір варіанта застосування найбільш ефективних процедур банкрутства з точки зору законодавства (зовнішнє управління, фінансове оздоровлення, конкурсне виробництво, мирова угода). Причинами виникнення кризових ситуацій на підприємствах є вплив як зовнішніх, так і внутрішніх факторів, більшість яких піддається компетентному управлінню з боку їх керівників та власників.

Кожен з факторів характеризує ту чи іншу сторону діяльності підприємства. В процесі розвитку кризи вони можуть доповнювати один одного, підсилюючи негативний ефект створюючи так звану синергію. Незалежно від свого істотного змісту, будь-який з факторів надає той чи інший вплив на фінансовий стан розглянутого бізнесу. Розуміння того, як ці ідентифікуються фактори впливають на підприємство, є першим кроком на шляху подолання банкрутства. В даний час в теорії та практиці економічних досліджень сформувалася безліч методів діагностики кризового стану організацій і ймовірності їх банкрутства. Ці методи розрізняються сферою застосування, складом показників, точністю діагностування тощо.

Причому в основі класифікації існуючих методів діагностики кризового стану підприємства лежить їх підрозділ на: 1) кількісні, які передбачають побудову факторної моделі, що дозволяє виявити і кількісно оцінити небезпечні для фінансової спроможності підприємства тенденції; 2) якісні, засновані на побудові системи неформалізованих ознак, інтуїтивно-логічний аналіз яких дозволяє формувати судження про наявність ймовірності банкрутства; 3) комбіновані, що поєднують в собі перші два.

Для підприємств державного сектору економіки наказом Міністерства фінансів України від 14.02.2006 р. № 170 Методика аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств державного сектору економіки.

Ця Методика розроблена з метою визначення об'єктивних і суб'єктивних причин збитковості, забезпечення єдності підходів при оцінці фінансово-господарського стану та ефективності управління суб'єктів державного сектору економіки України. Вона застосовується центральними і місцевими органами виконавчої влади, які уповноважені здійснювати управління підприємствами державного сектору економіки.

Методика визначає основні показники, які характеризують фінансово-господарський стан підприємств, установлює порядок їх розрахунку за даними фінансової та податкової звітності, напрями перевірки діяльності підприємств з метою виявлення об'єктивних і суб'єктивних причин збитковості, а також критерії оцінки ефективності управління підприємствами. Основними складовими фінансового аналізу діяльності підприємства є: 1) горизонтальний фінансовий аналіз, який проводиться з метою вивчення динаміки окремих фінансових показників, розрахованих за даними фінансової звітності за певний період часу; 2) вертикальний фінансовий аналіз, який базується на порівнянні питомої ваги окремих структурних складових; 3) порівняльний фінансовий аналіз, який проводиться для зіставлення планових та фактичних показників, фактичних та нормативних (галузевих, загальних) показників; 4) аналіз фінансових коефіцієнтів, який полягає у зіставленні показників звітності та/або фінансового плану з метою розрахунку коефіцієнтів: коефіцієнт платоспроможності (ліквідності), оцінки оборотності активів, фінансової стабільності підприємства тощо; 5) факторний фінансовий аналіз, який проводиться для оцінки впливу окремих чинників на рівень відповідних результативних показників.

Застосування достатньо деталізованої Методики аналізу загалом позитивно впливає на якість його проведення. Проте, на наш погляд, вона має певні недоліки, зокрема: 1) відсутнє однозначне трактування порядку визначення річних балансових показників; 2) у методиці аналізу факторів, що призвели до неплатоспроможності, нема єдиного підходу до визначення періоду аналізу; 3) методика розрахована лише на використання звичайної фінансової звітності, хоча на практиці часто виникає необхідність здійснювати аналіз підприємств, які складають фінансову звітність за скороченою формою, для якої характерне групування доходів, витрат та формування фінансових результатів за іншим принципом, відповідно, щоб провести аналіз, необхідно трансформувати показники звітності, що часто є неможливим без проведення додаткових облікових процедур; 4) методика має формальний характер, зорієнтована на дані бухгалтерського обліку та звітності, вивчення яких не достатнє для виявлення внутрішніх резервів подолання фінансової кризи, питанню доцільності санації приділено недостатньо уваги.